

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Brezina na roky 2025-2031

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Brezina na roky 2025-2031
Územné vymedzenie:	Obec Brezina
Územný plán obce schválený (A/N):	Nie
Dátum schválenia PHSR:	19.04.2025, uznesením č. 16/2/2025
Dátum platnosti:	Od 20.04.2025 do 31.12.2031
Verzia ¹ :	1.0
Vypracoval:	www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

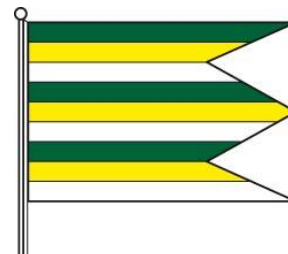

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Blazón erbu:

V zelenom štíte strieborná bordúra skloneného lemeša, uprostred so sklonenou striebornou ihlou, to všetko sprevádzané vpravo veľkým zlatým pravošikmým klasom na krátkom stebľe, vľavo zlatým vyrastajúcim viničom s troma striebornými strapcami hrozna (vľavo dvoma) a hore s jedným zlatým listom.

Komentár:

Poľnohospodársky a vinohradnícky motív podľa odtlačku typária obce z roku 1824.

Základné údaje

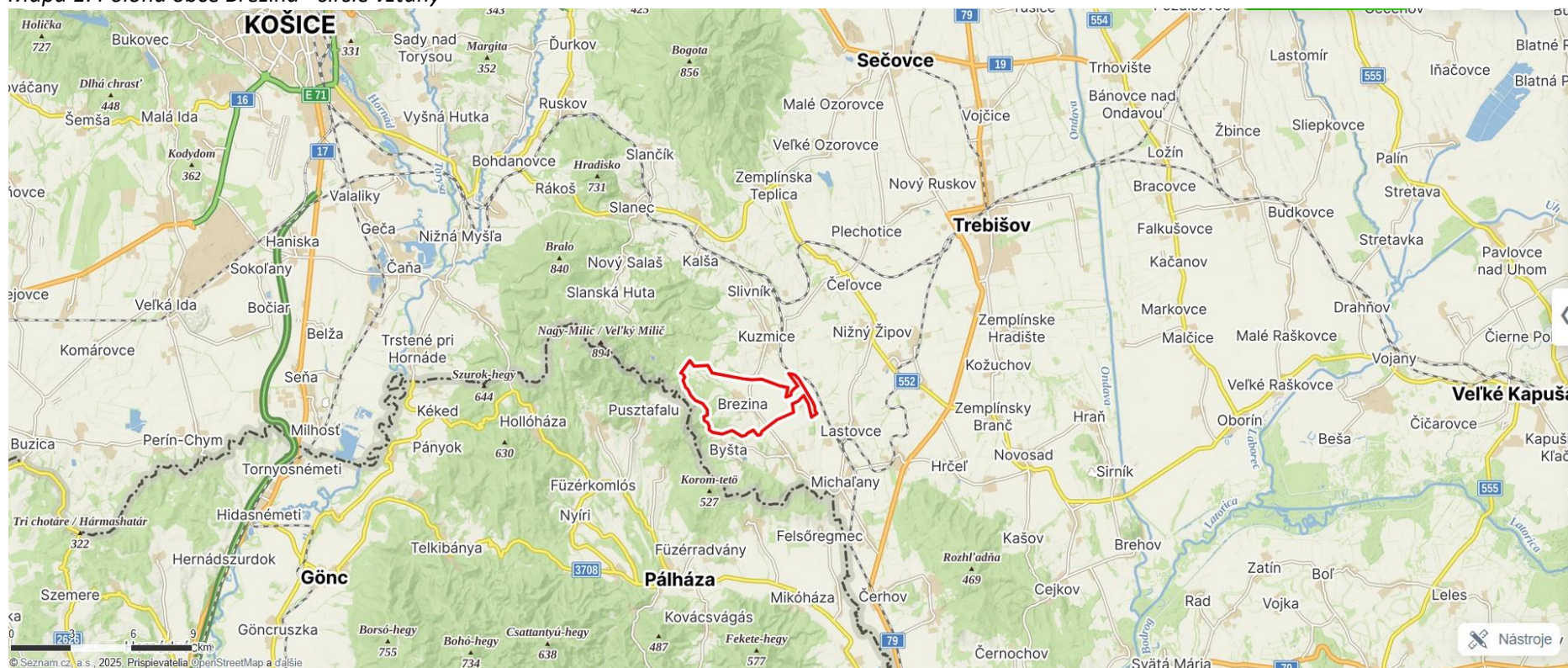
Samosprávny kraj:		Košický
Okres:		Trebišov
Historický región:		Zemplín
Poloha obecného úradu:		48.549743°N, 21.553251°E
Nadm. výška pri obec. úrade:		176 m.n.m.
Rozloha katastra:		1 296 ha k 31.12.2024
Počet obyvateľov:		651 k 31.12.2024
Hustota obyvateľstva:		50 obyv./km ²
PSČ:		076 12
Evidenčné číslo vozidiel:		TV (do 31.12.2022)

Oficiálne kontakty

Adresa:		Obec Brezina
		Brezová 151/32
		076 12 Brezina
Web:		www.obecbrezina.sk
Email:		obecbrezina@slovanet.sk
Telefón:		056 / 67 91 232
IČO:		00331384

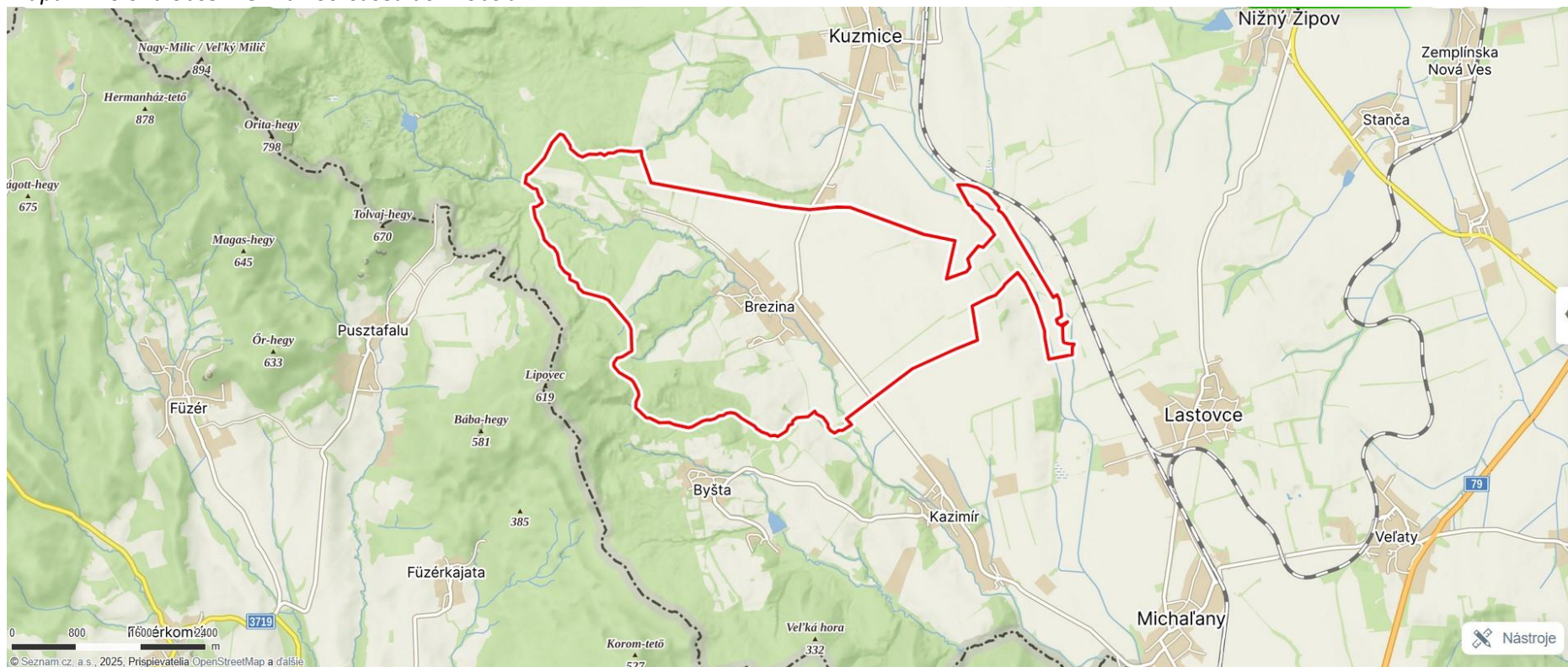
Mapa 1: Poloha obce Brezina - širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Brezina voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

OBSAH

ÚVOD	7
ANALYTICKÁ ČASŤ	8
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	9
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	11
Stručná história obce	11
Prírodné pomery	11
Kvalita životného prostredia	12
Ochrana prírody a krajiny	12
Ochrana pred povodňami	12
Odpadové hospodárstvo	12
Obyvateľstvo	12
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	12
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	15
Národnostná, konfesionálna a vzdelanostná štruktúra	17
Nezamestnanosť	19
Domový a bytový fond	23
Dopravná infraštruktúra	24
Technická infraštruktúra	25
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	25
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	26
Administratívno-správne služby	26
Bezpečnosť v obci	27
Hospodárske pomery	27
Polohová atraktivita územia	27
Poľnohospodárstvo a priemysel	28
Cestovný ruch	28
Finančné hospodárenie	29
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	31
Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027	32
Členstvo obce v organizáciách	34
Zmena klímy	34
STEEP analýza	35
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	36
SWOT analýza	36
Kľúčové faktory a disparity územia	37
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	38
STRATEGICKÁ VÍZIA A HLAVNÝ CIEĽ OBCE	40
STRATÉGIA ROZVOJA	40

C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	45
OPATRENIA A PROJEKTOVÉ ZÁMERY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ	46
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	53
D-REALIZAČNÁ ČASŤ	57
AKČNÝ PLÁN OBCE	58
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR	61
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE	61
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	61
E-FINANČNÁ ČASŤ	63
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	64
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC	65
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV DO FINANCOVANIA	72
ZÁVER	73
PRÍLOHY	74
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	75
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	76
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	77

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Brezina na roky 2025-2031“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce. Sú v nej prezentované odhady budúceho vývoja obce, ako aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Brezina na roky 2025-2031 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Brezina
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2022-2030	2022-2030	regionálna	http://web.vucke.sk
Územný plán Košického samosprávneho kraja	priebežne	regionálna	http://web.vucke.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.uupv.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačný program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Brezina Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obecbrezina.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Obec Brezina Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obecbrezina.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Obec Brezina Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.obecbrezina.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Brezina Centrum vedecko-technických informácií	www.obecbrezina.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Brezina	www.obecbrezina.sk
Sociálna sféra	Obec Brezina Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.obecbrezina.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Stručná história obce

Písomná pamiatka, v ktorej sa obec uvádza pod názvami Kulkassa, Kulbasa, pochádza z roku 1300. Po tomto roku sa názvy obce menia (1365 – Kolbasa, 1427 – Kolbaza, 1773 – Kolbasa, Kolbaša). Od roku 1948 sa obec volá Brezina.

V minulosti bola kráľovským hradným panstvom a patrila viacerým majiteľom (Erdelyiovci, Torma, Vekey). Najdlhšie sa tu zdržal kazimírsky gróf Berthold a majetky tu mal aj gróf Károlyi. Bešeniovci, Ižákovci a Koložváryovci boli zemianske rodiny. Brezina bola poľnohospodárskou obcou. Niektorí obyvatelia sa zaoberali aj povozníctvom, košíkárstvom, kováčstvom, drevorubačstvom a tkáčstvom.

Po roku 1918 tu pôsobili príslušníci finančnej stráže. Po Viedenskej arbitráži susedné obce Kazimír a Byšta pripadli Maďarsku, ale Brezina ostala slovenskou. Do vojny tu žili aj rodiny židovské a dodnes aj Rómovia. Najviac obyvateľov mala obec v roku 1970 – 932.

Kamenná cesta do Michalian bola vybudovaná v roku 1908, do Kuzmíc v roku 1924 a asfaltová v roku 1964. Elektrické vedenie cez chotár zaviedli v roku 1931, ale svietiť sa začalo až po prechode frontu. Obec bola oslobodená 17.12.1944. Celooobecné družstvo hospodáril od roku 1958. V roku 1964 udelili Brezine titul Vzorná obec. Prvý autobus prišiel do obce v roku 1952, do Košíc premáva od roku 1968. Najväčšia povodeň bola 7. 6. 1954. Reguláciu potoka Izra dokončili v roku 1981. V auguste toho istého roku bola obec poškodená ťadovcom veľkosti vajec. Prvý kultúrny dom z roku 1958 nahradil nový v roku 1986. Obec je plynofikovaná od roku 1997. Vo februári 1999 bola obec štyri dni odrezaná od sveta pre snehovú kalamitu (www.obecbrezina.sk).

Prírodné pomery

Geologická stavba územia nie je veľmi pestrá. V katastri obce sa nachádza najmä neogén (sivé vápnité íly až ílovce, siltovce, piesky až pieskovce, zlepenice, kyslé tufy, bentonit a organogénne vápence), tiež prachovce a uhoľné slojky. Vo vyššie položených častiach katastra sa nachádzajú neogénne vulkanity (ryolity a ryodacity) s vulkanoklastickými horninami (tufy a pemzové tufy).

Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, a dvoch podsústav. Západná časť katastra (vyššie položená) patrí do podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorné západné Karpaty, Matransko-slanskej oblasti, celku Slanské vrchy a podcelku Milič. Východná časť katastra (nižšie položená) patrí do podsústavy Panónska panva, provincie Východopanónska panva, subprovincie Veľká dunajská kotlina, oblasti Východoslovenská nížina, celku Východoslovenská pahorkatina a podcelku Podslanská pahorkatina.

Hydrologicky patrí kataster obce do úmoria Čierneho mora a povodia Bodrogu. Sústavu vodných tokov v území tvorí predovšetkým potok Izra, ktorý má niekoľko ďalších menších prítokov. Potoky na území obce majú dažďovo-snehový režim odtoku, čo znamená, že najvyššiu vodnosť majú vo februári až apríli (s najvyššími prítokmi v marci) a najnižšiu v septembri.

Kataster obce patrí až do troch klimatických oblastí. Západná, najvyššie položená časť katastra patrí do mierne teplej klimatickej oblasti, okrsku M3 (mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrchovinový). Stredná časť katastra patrí do teplej klimatickej oblasti, okrsku T7 (teplý, mierne vlhký, s chladnou zimou; priemerne viac ako 50 letných dní za rok a priemerná januárová teplota nižšia ako - 3 °C). Najvýchodnejšia časť katastra patrí do teplej klimatickej oblasti, okrsku T5 (teplý, mierne suchý, s chladnou zimou). Územie nie je veľmi bohaté na vlahu, priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje v rozpätí cca 500-700 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok menej ako 40 mm, v júli cca 80 mm.

Z pôdných typov sa vo vyššie položených častiach katastra obce nachádzajú najmä kambizeme modálne kyslé, sprievodné kultizemné a rankre, v nižšie položených častiach katastra v povodí tokov najmä pseudogleje nasýtené z polygenetických hĺn a sprievodné čiernice glejové prekryté.

Z hľadiska fyto geografického členenia patrí kataster obce do dubovej fyto geograficko-vegetačnej zóny, horskej podzóny, sopečnej oblasti, okresu Slanské vrchy a podokresu južný podokres. Najvýchodnejšia časť katastra patrí do nížinnej podzóny, pahorkatinnej oblasti a okresu Podslanská pahorkatina.

Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje západnú časť územia do provincie listnatých lesov, podkarpatského úseku, východnú časť územia do provincie stepí, panónskeho úseku.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Brezina v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Priamo v katastri obce sa nenachádzajú žiadne maloplošné chránené územia ani prvky ochrany prírody s 2. alebo vyšším stupňom ochrany. Niektoré takéto územia sa však nachádzajú v blízkosti obce Brezina – napr. v katastri obce Slanská Huta je to Národná prírodná rezervácia Malý Milič s 5. stupňom ochrany prírody. Veľkoplošné chránené územia – národné parky sú od obce značne vzdialené. Z chránených krajinných oblastí sa najbližšie k obci nachádza CHKO Latorica.

Z hľadiska medzinárodných chránených území, patriacich do siete NATURA 2000, zasahuje do západnej časti katastra Breziny Chránené vtáčie územie Slanské vrchy. Žiadne územie európskeho významu sa v katastri obce nenachádza.

Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, nie sú na území obce Brezina evidované žiadne environmentálne záťaže.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodí sa v intraviláne obce žiadne problémové lokality s potenciálom záplav nenachádzajú, v obci sa záplavy (či už z dôvodu výdatnejších, dlhotrvajúcich zrážok alebo z dôvodu príválových dažďov) prakticky nevyskytujú. Tok miestneho potoka Izra, pretekajúceho stredom intravilánu obce, je regulovaný. S ohľadom na zmenu klímy a čoraz častejšie extrémne prejavy počasia je však namieste realizovať v obci rôzne protipovodňové a vodozádržné opatrenia, spolu s celým komplexom ďalších adaptačných opatrení v dôsledku zmeny klímy.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je však skôr nižšia, za rok 2024 dosiahla len 32 %. Obec teda v tomto ukazovateli zaostáva za cieľmi v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku (dosiahnuť do roku 2030 mieru recyklácie na úrovni 60 %).

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch. Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia alebo kontajnery. V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať zberný dvor a malú kompostáreň (tzv. obecné kompostovisko).

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Brezina za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období znížil o 35 (z 686 v roku 2015 na 651 v roku 2024).

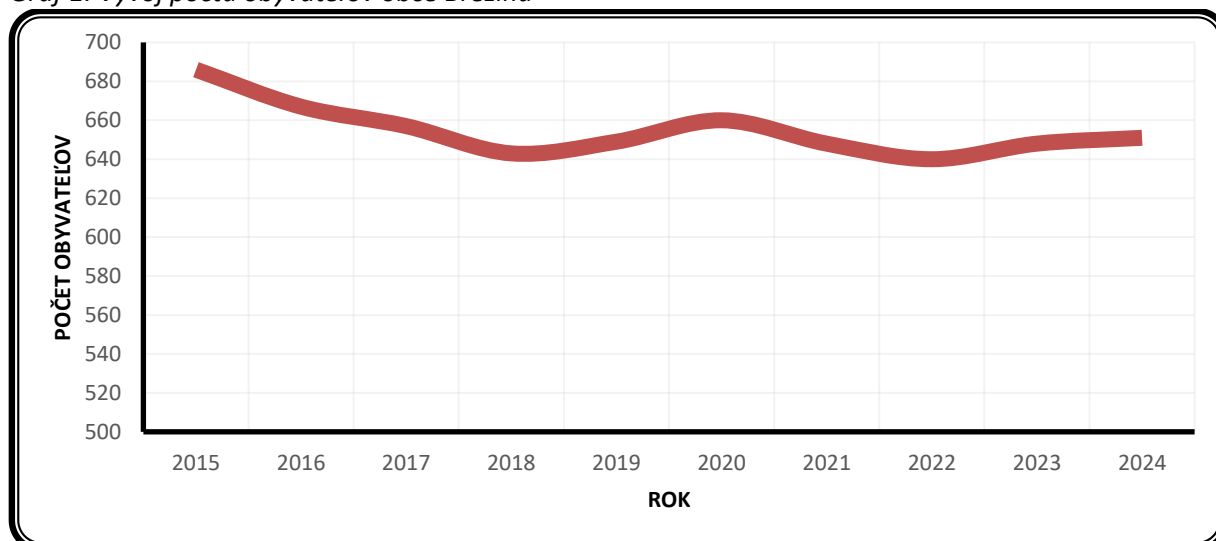
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet obyvateľov (k 31.12.)	686	667	657	643	649	660	648	640	648	651
Živonarodení	3	5	5	5	7	7	9	5	3	6
Zomrelí	10	10	11	13	7	8	10	8	7	6
Bilancia prirodzeného pohybu	-7	-5	-6	-8	0	-1	-1	-3	-4	0
Pristáhovaní	6	2	7	3	14	22	3	2	19	10
Vystáhovaní	15	16	11	9	8	10	7	7	7	9
Migračné saldo	-9	-14	-4	-6	6	12	-4	-5	12	1
Bilancia celkového pohybu	-16	-19	-10	-14	6	11	-5	-8	8	1
Hr.m. živorodenosti (‰)	4,4	7,5	7,6	7,8	10,8	10,6	13,9	7,8	4,6	9,2
Hr.m. úmrtnosti (‰)	14,6	15,0	16,7	20,2	10,8	12,1	15,4	12,5	10,8	9,2
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	-10,2	-7,5	-9,1	-12,4	0,0	-1,5	-1,5	-4,7	-6,2	0,0
Hr.m. imigrácie (‰)	8,7	3,0	10,7	4,7	21,6	33,3	4,6	3,1	29,3	15,4
Hr.m. emigrácie (‰)	21,9	24,0	16,7	14,0	12,3	15,2	10,8	10,9	10,8	13,8
Hr.m. migračného salda (‰)	-13,1	-21,0	-6,1	-9,3	9,2	18,2	-6,2	-7,8	18,5	1,5
Hr.m. celkového prírastku (‰)	-23,3	-28,5	-15,2	-21,8	9,2	16,7	-7,7	-12,5	12,3	1,5

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Počet obyvateľov obce aktuálne stagnuje. Kým v prvých troch rokoch sledovaného obdobia dochádzalo ku klesaniu počtu obyvateľov, v ostatných cca 6-7 rokoch tento počet osciluje cca okolo úrovne 650.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Brezina

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 4-14 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 3-9. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Brezine len 8,4 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje málo priaznivé hodnoty. Pre porovnanie,

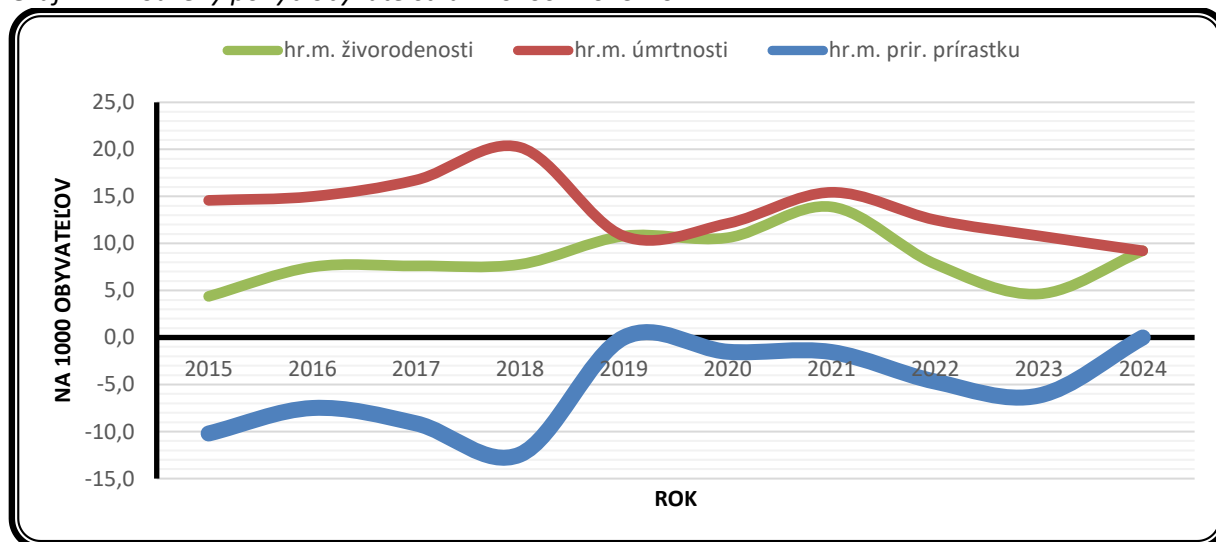

v okrese Trebišov sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 10,0 ‰, v Košickom kraji podobne 10,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 9,0 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živonarodených, taktiež menej vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2024 (6 osôb), najviac v roku 2018 (13 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 9,2 po 20,2 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Brezine až 13,7 ‰. V obci teda môžeme pozorovať vyššiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 10,0 ‰), Košický kraj (10,0 ‰) i okres Trebišov (cca 11,5 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Breziny. Obec bola počas väčšiny hodnoteného obdobia populačne stratová (až 8x), len 2x bola bilancia vyrovnaná (2019 a 2024) – pričom pozitívnu bilanciu prirodzeného pohybu nezaznamenala ani raz. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -12,4 ‰ po 0,0 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov neefektívna. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k úbytku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

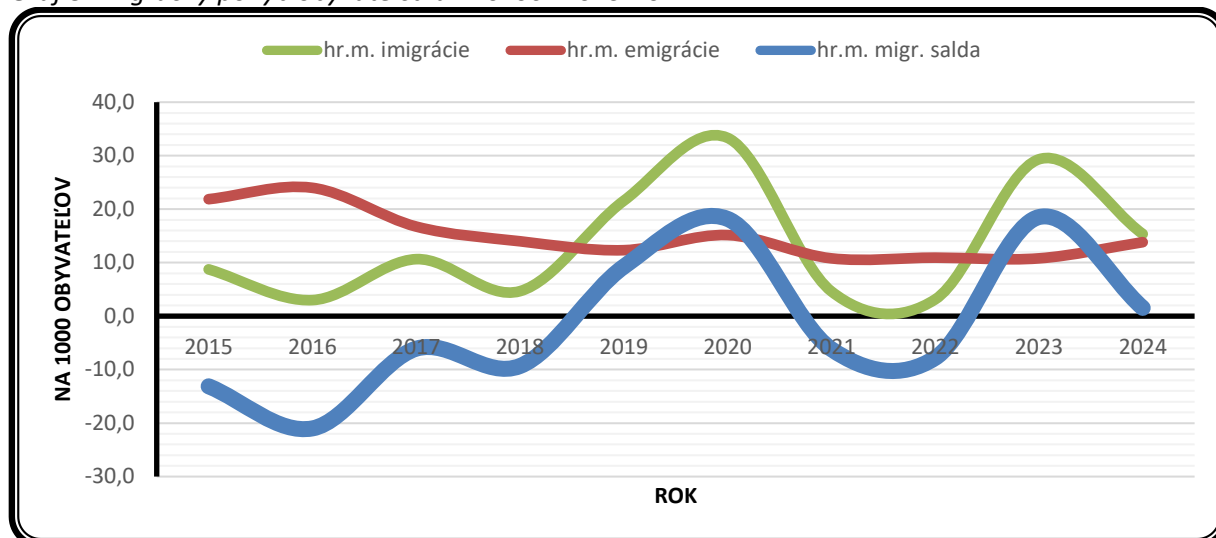
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Podobne ako vývoj prirodzeného pohybu, aj vývoj z hľadiska migračného pohybu je v obci negatívny (hoci už nie až v takej miere). Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 13,4 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 8,8 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 15,0 ‰ (v priemere 9,9 vystáňovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol mierne nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -14 osôb v roku 2016 po +12 osôb v rokoch 2020 a 2023. Kladné migračné saldo obec zaznamenala 4x, 6x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda obec vykazuje negatívnu bilanciu migračného salda, pričom z aspektu migrácie v nej prebiehajú prevažne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je nepriaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

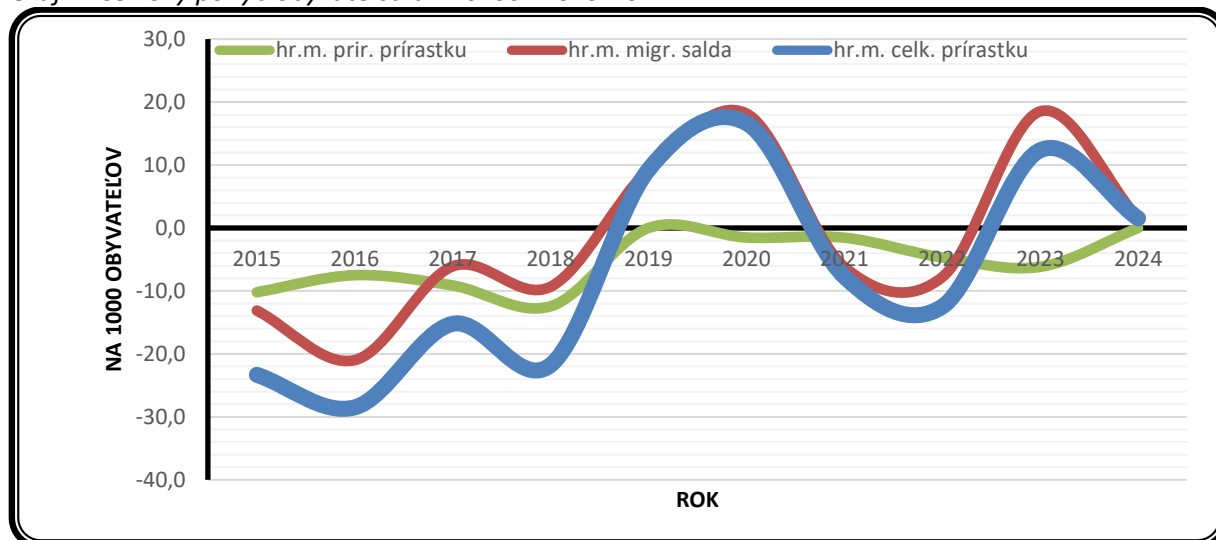

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia záporné hodnoty (viac ľudí v týchto rokoch zomrelo ako sa ich narodilo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine klesal. Podobne, aj hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou záporné hodnoty, znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z obce v danom roku vysťahovalo ako sa do nej prisťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový úbytok obyvateľov obce Brezina. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť skôr negatívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska nerastie, ale v podstate len osciluje okolo určitej úrovne).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

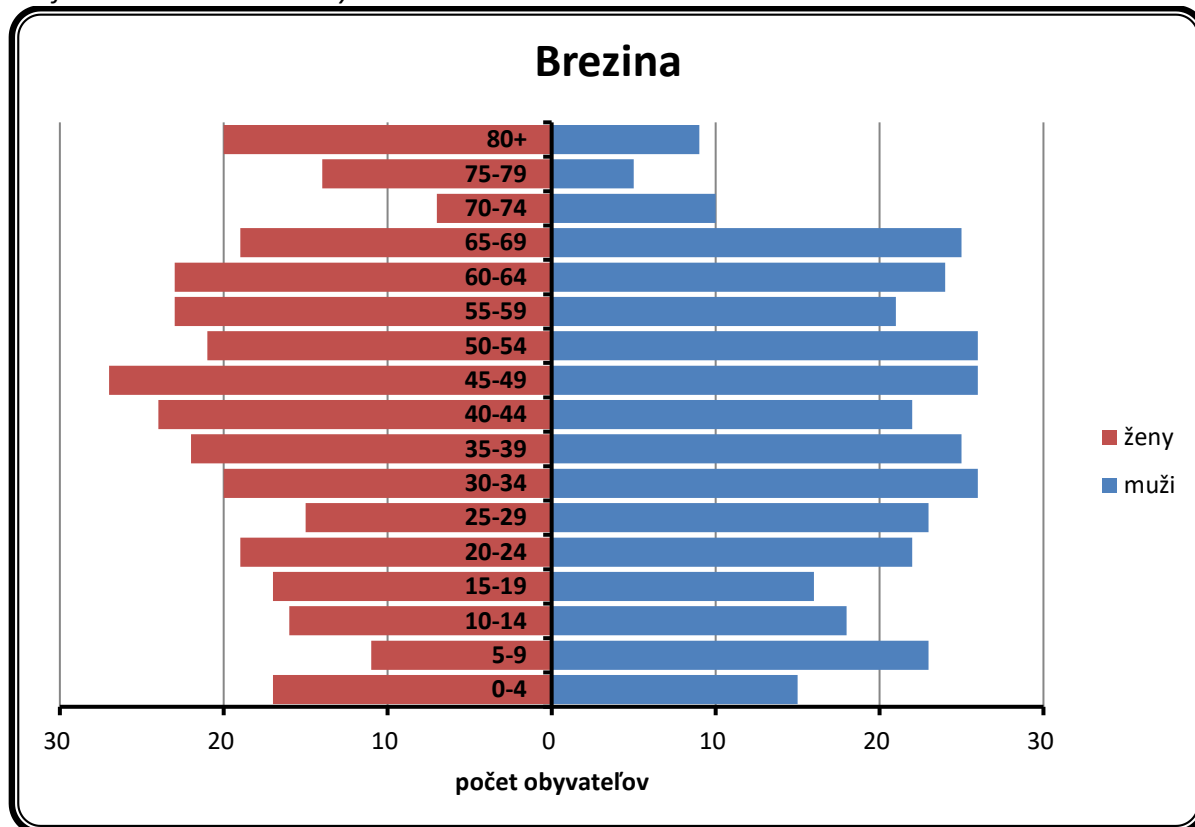
Veková pyramída obyvateľstva Breziny ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 100 k 247 k 31.12.2024). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Breziny majú vekové skupiny (podľa poradia) 45-49

ročných (53 obyvateľov), a 35-39 ročných, 50-54 ročných spolu so 60-64 ročnými (všetky 3 vekové skupiny zhodne po 47 obyvateľov). K 31.12.2024 tu spomedzi 651 obyvateľov žilo presne 100 detí do 14 rokov a 109 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 651 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 336 mužov a 315 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) klesať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2024

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo obce starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil zo 40,06 na 41,58 rokov. V porovnaní s priemerom Slovenskej republiky žije v obci trochu mladšie obyvateľstvo, to zároveň starne mierne pomalším tempom, ako je priemer SR.

Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Brezina	40,06	40,64	41,27	41,34	41,62	41,79	41,33	41,30	41,87	41,58
Slovenská republika	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62	41,91

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, mierne prevláda poproduktívna zložka (65+ r.) nad predproduktívnou zložkou (0-14 r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 67,9 %.

Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2024	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Brezina	651	100	442	109	15,4	67,9	16,7

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná, konfesijná a vzdelanostná štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Breziny bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 96,8 % obyvateľov (632 z 653 osôb).

Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	632	96,8
maďarská	1	0,2
rómska	5	0,8
česká	4	0,6
poľská	1	0,2
iná	1	0,2
nezistená	9	1,4
SPOLU	653	100,0

Zdroj: SODB 2021

Údaje o národnostnej štruktúre obyvateľstva, získané z SODB 2021, sú však výrazne skreslené. Obyvatelia rómskej národnosti majú totižto tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Reálnejší obraz o celkovom počte Rómov v obci poskytujú údaje z Atlasov rómskych komunit (ARK) 2004, 2013 a 2019.

V obci sa znižuje celkový počet obyvateľov, ako aj podiel obyvateľov „nerómskeho“ pôvodu. Na druhej strane, počet Rómov sa síce za 15 rokov zvýšil, v ostatných rokoch však skôr stagnuje. Kým v roku 2004 žilo v Brezine 98 obyvateľov rómskej národnosti, ktorí predstavovali 14,0 %-ný podiel na celkovom počte obyvateľov, v roku 2019 to bolo 129 osôb s 20,2 % podielom. Zatiaľ čo počet Rómov sa za 15 rokov (v období 2004-2019) zvýšil o 32 %, počet obyvateľov nerómskeho pôvodu za ten istý čas klesol o 15 %.

Tabuľka 7: Rómske obyvateľstvo v obci Brezina podľa Atlasov rómskych komunit

	Celkový počet obyvateľov obce podľa ARK	Počet obyvateľov „nerómskeho“ pôvodu	Počet Rómov	Podiel Rómov (%)
ARK 2004	700	602	98	14,0
ARK 2013	701	576	125	17,8
ARK 2019	638	509	129	20,2

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ARK 2004, 2013 a 2019

V konfesionalnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 prevládalo gréckokatolícke vierovyznanie s 55,9 % obyvateľov (365 z 653 obyvateľov) nad Rímskokatolíckou cirkvou (21,3 %; 139 osôb). Vyššie zastúpenie však mala aj Pravoslávna cirkev (8,7 %; 57 obyvateľov) a Reformovaná kresťanská cirkev (5,2 %; 34 osôb). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 5,2 % obyvateľov obce (34 osôb) a u 1,8 % obyvateľov (12 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

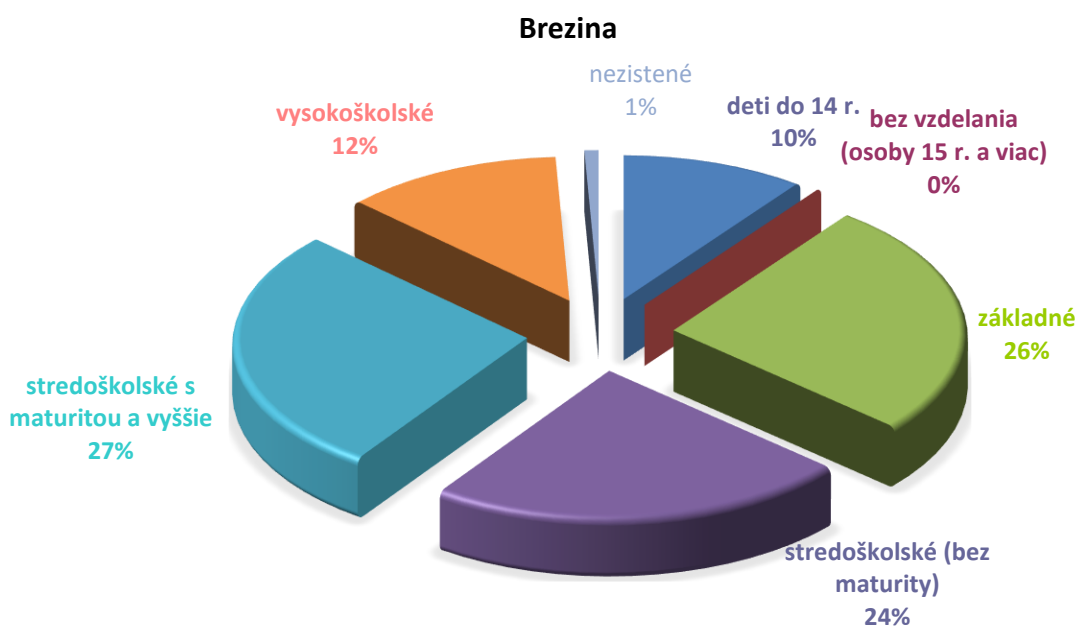
Tabuľka 8: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	34	5,2
Rímskokatolícka cirkev	139	21,3
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	4	0,6
Gréckokatolícka cirkev	365	55,9
Reformovaná kresťanská cirkev	34	5,2
Pravoslávna cirkev	57	8,7
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	6	0,9
Apoštolská cirkev	1	0,2
islam	1	0,2
nezistené	12	1,8
SPOLU	653	100,0

Zdroj: SODB 2021

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) až 26 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 24 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 27 % obyvateľov Breziny. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 12 % obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Brezina za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 36 až 71. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 11,1 % (2024) po 21,8 % (2015). Pre porovnanie, k 31.12.2024 bola miera nezamestnanosti v Košickom kraji na úrovni 8,4 % a v Slovenskej republike 5,9 %.

Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku² na celkovom počte obyvateľov v produktívnom veku bol k 31.12.2024 v okrese Trebišov na úrovni 8,0 %, v Košickom kraji 6,0 % a v Slovenskej republike 4,5 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Trebišov susedí, bol tento podiel nasledovný: Košice - okolie 6,0 %, Vranov nad Topľou 10,8 % a Michalovce 7,3 %.

Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet UoZ	71	70	47	41	41	57	54	49	38	36
Miera nezamestnanosti* (%)	21,8	21,5	14,5	12,6	12,6	17,5	16,6	15,1	11,7	11,1

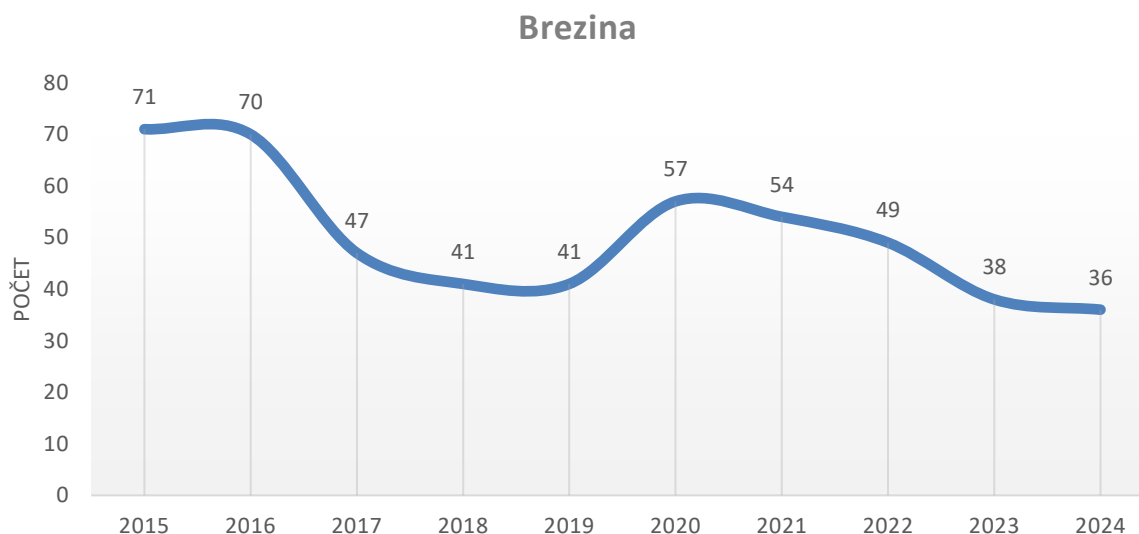
* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: SODB 2021, UPSVaR, vlastné spracovanie

² Od roku 2023 už UPSVaR nezverejňuje za okresy SR ukazovateľ „miera nezamestnanosti“ (ktorý sa vypočíta na základe počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v okrese), ale iný ukazovateľ – „Podiel UoZ v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ v danom okrese (ako sám názov napovedá – ukazovateľ sa vypočíta na základe počtu obyvateľov v produktívnom veku; udáva sa taktiež v %). Tento „nový“ ukazovateľ býva oproti miere nezamestnanosti spravidla o cca 1 až 3 p.b. nižší (v závislosti od územnej jednotky).

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2015-2024 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2024 bolo v obci Brezina prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 36 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 15 mužov (41,7 %) a 21 žien (58,3 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, problémy s nezamestnanosťou majú v obci všetky vekové skupiny obyvateľstva. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná (samozrejme, do tohto porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 19 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 2 ročníky – 18 a 19 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ).

Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024

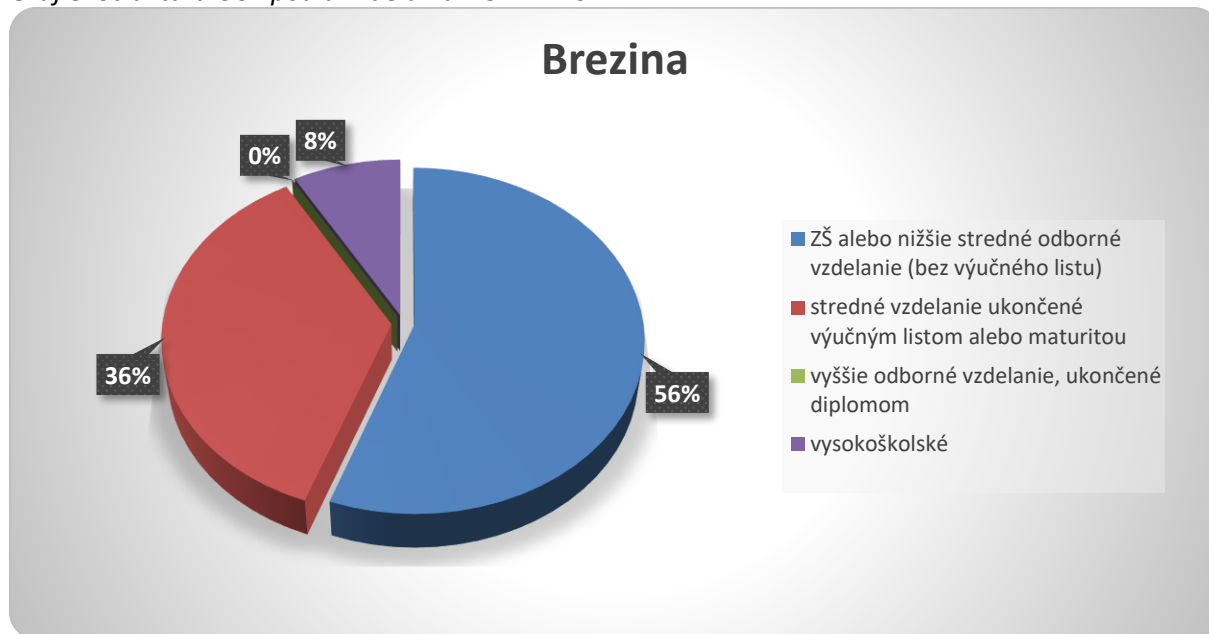
do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
1	2,8	8	22,2	10	27,8	6	16,7	11	30,6	0	0,0	36	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Brezine veľmi negatívnou skutočnosť, že z 36 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2024 bolo až 56 % UoZ (20 osôb) takých, ktorí majú najvyššie ukončené vzdelanie základnú školu alebo nižšie stredné odborné vzdelanie (bez výučného listu).

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2024

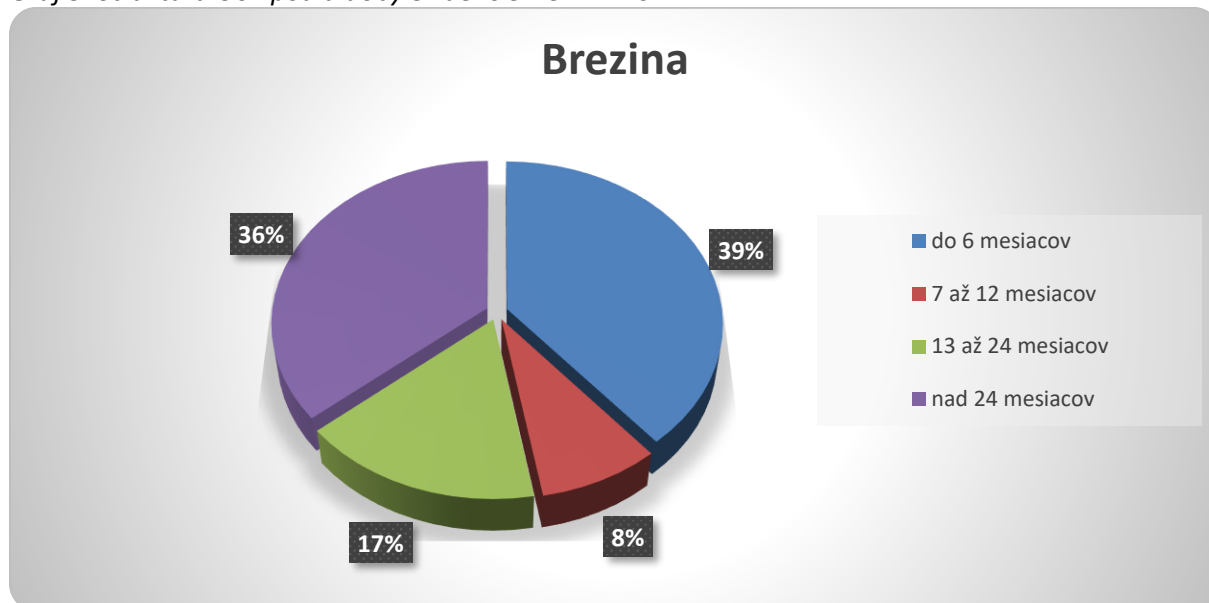
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2024 pohyboval na úrovni cca 43 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 39 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Brezine bol k 31.12.2024 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) až 51 %, pričom až 36 % (13 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných dlhšie ako 2 roky.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2024

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v tejto štruktúre rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri tejto štruktúre sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa klasifikácie zamestnaní majú v Brezine osoby, ktoré bezprostredne pred zaradením do evidencie boli bez zamestnania (28 z 36 UoZ; 77,8 %). To sú napr. osoby, ktoré doposiaľ ešte nikdy nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si od ukončenia školy doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.).

Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (5 UoZ z 36; 13,9 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, zber a triedenie odpadov a pod.).

Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2024)

Trieda ISCO-08	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	0	0,0
3 - Technici a odborní pracovníci	1	2,8
4 - Administratívni pracovníci	0	0,0
5 - Pracovníci v službách a obchode	0	0,0
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	0	0,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	2	5,6
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	0	0,0
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	5	13,9

N/A - neurčené	0	0,0
Bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania	28	77,8
Spolu	36	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu v Brezine nie je dobrá. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 236 domov, v ktorých bol rovnaký počet bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (225 domov; 95,3 %). V obci sa žiadny bytový dom nenachádza. Keďže v obci nie je vybudovaný verejný vodovod ani kanalizácia, žiadny dom nie je na tieto siete napojený. V obci sa nachádzajú najmä veľmi veľké byty (s 5 a viac obytnými miestnosťami). Väčšina domov v obci bola postavená počas socializmu, v ostatných rokoch je nová výstavba skôr utlmená.

Tabuľka 12: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	225	95,3
bytový dom	0	0,0
polyfunkčná budova	0	0,0
ostatné budovy na bývanie	0	0,0
neskolaudovaný rodinný dom	0	0,0
núdzový objekt, neurčený na bývanie	6	2,5
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	3	1,3
ostatné	2	0,9
nezistený	0	0,0
SPOLU	236	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	0	204	0	1	27	4	236
Podiel (%)	0,0	86,4	0,0	0,4	11,4	1,7	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 14: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	194	0	10	30	2	236
Podiel (%)	82,2	0,0	4,2	12,7	0,9	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 15: Byty podľa obytných miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu
Počet bytov	18	27	64	49	76	2	236
Podiel (%)	7,6	11,4	27,1	20,8	32,2	0,9	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 16: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1980	1981-2000	2001-2010	2011-2015	2016 a neskôr	nezistené	Spolu
Počet domov	8	18	78	89	33	5	2	1	2	236
Podiel (%)	3,4	7,6	33,1	37,7	14,0	2,1	0,9	0,4	0,9	100,0

Zdroj: SODB 2021

Mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu rozvoja obce (nielen z pohľadu rozvoja individuálnej bytovej výstavby, ale z pohľadu komplexného rozvoja – tzn. napr. aj poľnohospodárstva, budovania infraštruktúry, prípadných nájomných vzťahov k pozemkom a pod.) je jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri obce.

V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v katastri obce Brezina je mimoriadne komplikovaná (obrovský počet parciel; väčšina parciel zapísaná v registri „E“; obrovské množstvo spoluvlastníkov na jednotlivých parcelách a pod.). Riešením tohto (z pohľadu komplexného rozvoja obce) negatívneho javu je vykonanie komplexného projektu pozemkových úprav (PPÚ) v extraviláne. Potešujúcou skutočnosťou je, že začiatkom roka 2025 sa v obci začínajú realizovať prvé kroky projektu pozemkových úprav.

Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie je poloha Breziny pomerne nevýhodná. Najvýznamnejšia cestná komunikácia SR (diaľnica D1), ako aj významný železničný uzol, sa nachádzajú až v Košiciach. Najbližšie letisko medzinárodného významu sa nachádza rovnako v Košiciach.

Samotná obec Brezina leží na ceste III. triedy č. 3374, ktorá predstavuje spojenie medzi cestami II. triedy č. 552 (začiatok v Slanskom Novom Meste) a I. triedy č. 79 (napojenie na túto cestu je pri obci Luhňa). Na túto cestu III. triedy sa napája sieť miestnych komunikácií. Väčšina miestnych komunikácií v Brezine má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych ciest v obci je poväčšine na dobrej úrovni, v ostatnom období prebehla ich rekonštrukcia. Dobudovať ostáva už len niektoré krátke úseky. Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily sa v obci nachádzajú na miestach s vyššou koncentráciou automobilov – napr. pri obecnom úrade, pri bowlingu a pri cintoríne. Napriek nepriaznivým územno-technickým pomerom (úzke cesty, na ktoré nadväzujú súkromné pozemky) je v obci vybudovaná pomerne rozsiahla sieť chodníkov.

Samostatné cyklistické chodníky (určené na cestnú cyklistiku; také, ktoré by boli stavebne oddelené od cestných komunikácií) sa v obci aktuálne nenachádzajú. V obci však z dôvodu existencie tokajskej vinohradníckej (a turistickej) oblasti určite existuje potenciál ich výstavby.

Technická infraštruktúra

Obec má len veľmi slabo vybudovanú technickú infraštruktúru. Vybudovaný nie je verejný vodovod, kanalizácia ani ČOV. Vodovod sa buduje postupne (ukladaním vodovodných potrubí; aby bolo vodovodné potrubie k dispozícii všetkým budovám v obci, je nutné realizovať ešte ďalšiu etapu výstavby), následne bude potrebné celú vodovodnú sieť pripojiť na vodný zdroj. Prívodný rad sa najbližšie k Brezine aktuálne nachádza v Lastovciach – čiže najprv je potrebné vybudovať prívodný rad do obce Kazimír a následne do Breziny). Pitnú vodu teda obyvatelia čerpajú z vlastných studní, odvádzanie splaškových vôd sa realizuje prevažne len do žump, ktoré sú následne ich majitelia povinní vyprázdňovať v súlade so zákonom o vodách. Samosprávne orgány obce Brezina sa už dlhodobo uchádzajú o externé zdroje, ktorými by sa mohla realizovať výstavba vodovodu a kanalizácie, vrátane ČOV. Nakoľko z finančného hľadiska ide (v prípade výstavby verejného vodovodu a verejnej kanalizácie) o extrémne náročné projekty, ich realizácia nie je možná z vlastných prostriedkov obce, možná je výlučne s využitím externých zdrojov.

Obec je plynofikovaná, všetky časti obce sú plne elektrifikované. V Brezine funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované. Vo veľmi zlom technickom stave je obecný rozhlas. Dostupný je mobilný signál aj internetové pripojenie, vrátane verejného wifi pripojenia.

Tabuľka 17: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	nie
kanalizácia	nie
ČOV	nie
plyn	áno
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Breziny musia za primárnou zdravotnou starostlivosťou dochádzať. Ambulancie primárnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Brezina, v rámci ktorých sa zriaďujú zdravotné obvody (ambulancia všeobecného lekára pre dospelých, všeobecného lekára pre deti a dorast, ambulancia zubného lekára a gynekologická ambulancia), sa totižto nachádzajú v Kuzmiciach a Michalovciach. Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú v okolitých mestách (Trebíšov, Košice).

Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov), ako aj sídlo rýchlej zdravotníckej služby, sídli v Trebišove. Najbližšia pobočka banky a zdravotnej poisťovne sa nachádza taktiež v okresnom meste. Spomedzi základných služieb je k dispozícii jedna predajňa zmiešaného tovaru.

Tabuľka 18: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2025)

Všeobecný lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Všeobecný lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	nie
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	nie

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) zabezpečuje obec Brezina svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní ani neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V rámci predprimárneho vzdelávania je v obci na adrese Brezová 260 k dispozícii materská škola, ktorá funguje ako neprávny subjekt a jej zriaďovateľom je obec Brezina. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v šk. roku 2024/2025 ju navštevuje 20 detí. Popri materskej škole funguje aj školská jedáleň.

V Brezine sa na adrese Brezová 138/21 nachádza aj základná škola pre I. stupeň. Ide taktiež o neprávny subjekt, ktorého zriaďovateľom je obec Brezina. Základnú školu v šk. roku 2024/2025 navštevuje 20 žiakov. Žiaci 5. až 9. ročníka dochádzajú do základnej školy v Kuzmiciach., keďže s touto obcou má Brezina zriadený spoločný školský obvod. Najbližšie stredné školy, ktoré môžu študenti z Breziny navštevovať, sa nachádzajú najmä v Trebišove a Košiciach.

Kultúrny život v obci je primeraný veľkosti obce – počas roka sa tu koná niekoľko kultúrno-spoločenských podujatí. Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom, ktorý je stavebnou súčasťou obecného úradu. Pre potreby obyvateľov obce je zriadená aj obecná knižnica. Z hľadiska fungovania rôznych kultúrno-spoločenských telies možno konštatovať, že v obci pôsobia až dva folklórne súbory – FS Brezina a FS Kantor.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v obci vybudované multifunkčné ihrisko s umelým osvetlením, ktoré je dobrej kvality. V minulosti sa využívalo aj prírodné (trávnaté) futbalové ihrisko, v súčasnosti sa však už nevyužíva. V záujme zdravej výchovy detí a vytvárania možností pre aktívne využívanie voľného času má obec pri materskej škole vybudované aj menšie detské ihrisko. Zaujímavosťou je, že v obci je k dispozícii aj bowling.

Tabuľka 19: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Obecná knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklórny súbor	áno	Športový klub	nie

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných obciach, aj v Brezine má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. Obec Brezina je v porovnaní s inými obcami Slovenska veľmi špecifická tým, že sa tu nachádzajú až 4 kostoly. Svoje chrámy si tu vybudovali príslušníci gréckokatolíckeho vierovyznania, rímskokatolíckeho vierovyznania, tiež príslušníci Pravoslávnej cirkvi i Reformovanej kresťanskej cirkvi. Pri obecnom cintoríne je vybudovaný aj Dom smútku, ten si však vyžaduje rekonštrukciu.

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska

vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 20: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Kuzmice
Pracovisko Finančnej správy	Trebišov
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Michaľany
Okresný súd	Trebišov
Okresný úrad	Trebišov
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Trebišov

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou je aktuálne 6 kamier. Tie monitorujú najmä budovy v majetku obce (a im príslušné priestory). Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v obci rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá³ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod.). Makropolohová atraktivita obce Brezina, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre prítiahnutie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálné veľkosklady a pod.) veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Mezopoloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centráram a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu je taktiež nevýhodná. Výrazné ekonomické centrum najbližšie k Brezine predstavuje mesto Košice, ktoré ešte môže tvoriť rádius dennej dochádzky do zamestnania z Breziny. Menšie ekonomické centrum predstavuje mesto Trebišov.

Vzhľadom na vyššie uvedené by asi nebolo namieste domnievať sa, že obec Brezina má nejaký vyšší potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby, skladov a pod.) s vyšším počtom nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce je teda vo väčšej miere nútené riešiť svoju zamestnanosť najmä formou dennej dochádzky do zamestnania do okolitých miest – najmä do Trebišova.

³ Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Dolného Zemplína patrí práve do tej chudobnejšej časti.

Poľnohospodárstvo a priemysel

Nakoľko leží obec v prevažne poľnohospodárskej krajine, v katastri obce sa nachádzajú veľké plochy poľnohospodárskej pôdy. V jej štruktúre prevláda orná pôda (681 ha) nad trvalými trávnyimi porastmi (256 ha). V poľnohospodárskej výrobe majú teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám ornej pôdy i TTP pomerne priaznivé podmienky tak rastlinná, ako aj živočíšna poľnohospodárska výroba⁴. V katastri obce hospodári viacero subjektov poľnohospodárskej veľkovýroby.

Lesné a pozemkové hospodárstvo v katastri obce Brezina realizuje najmä „Pozemkové spoločenstvo Hupčír Brezina“. Z hľadiska priemyselnej výroby sa v Brezine žiadne podniky nenachádzajú. Obyvateľstvo obce pracujúce v priemysle dochádza za prácou najmä do Trebišova a Košíc.

Tabuľka 21: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2023; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
681,0	0,0	0,1	37,6	19,1	256,2	994,1
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorja		ostatné plochy		Spolu
199,0	27,0	50,6		25,8		302,4
Celková výmera územia						1 296,4

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Obec Brezina leží relatívne ďaleko od atraktívnych prírodných turistických regiónov, ktorými sú najmä národné parky, chránené krajinné oblasti, vodné nádrže a pod. Obec teda z hľadiska pritiažnutia turistov nemá veľmi výhodnú polohu, keďže významné oblasti cestovného ruchu v okolí sú od obce značne vzdialené (resp. – ináč povedané – ak chce turista takéto územia navštíviť, v ponuke ubytovania konkurujú Brezine iné obce, ktoré majú pre návštevu území lepšiu východiskovú polohu).

Pomerne vzdialené od obce sú aj pamiatky, ktoré v rámci návštevnosti majú najvyššiu prestíž a význam – kultúrne a prírodné pamiatky, zapísané na Zoznamoch svetového dedičstva UNESCO. Z kultúrnych pamiatok UNESCO sa najbližšie k Brezine nachádzajú najmä drevené kostolíky na severovýchodnom Slovensku a súbor pamiatok UNESCO na Spiši. Aj tieto sú však od obce vzdialené.

Hoci turisticky najvýznamnejšie a najviac navštevované lokality cestovného ruchu v rámci Slovenska sú od obce Brezina značne vzdialené, v blízkej oblasti Tokaja z pohľadu lokalizačných predpokladov rozvoja CR viacero turisticky zaujímavých lokalít, spojených najmä s pestovaním viniča a vinárstvom.

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa takýchto podujatí koná v okolitom regióne viacero (tieto sú však situované najmä do oblasti Tokaja a Košíc; pomerne zaujímavé sú však aj rôzne folklórne podujatia Brezine a okolitých obciach, jarmoky, rôzne slávnosti a pod.). Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) sú teda v okolitom regióne na priemernej úrovni.

Lokalizačné predpoklady rozvoja CR priamo v katastri obce Brezina sú zatiaľ na slabej úrovni. V obci nie je žiadna ponuka ubytovacích a stravovacích služieb pre turistov. Veľmi obmedzená je aj ponuka možností trávenia voľného času. Z hľadiska prírodných predpokladov majú turisti v prírode v katastri

⁴ Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery, prípadné nájomné vzťahy a pod.

obce Brezina a v jej bezprostrednom okolí najmä možnosť turistiky a cykloturistiky na miestnych lesných chodníkoch – tie však sami osebe návštevnosť turistov obci nezabezpečia. Z hľadiska realizačných predpokladov CR sice turisti v obci môžu využívať napr. multifunkčné ihrisko, to však samo osebe návštevnosť obce nezabezpečí.

V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti možno skonštatovať, že cestovný ruch v obci Brezina pravdepodobne v blízkej budúcnosti nebude dôležitým odvetvím, ktoré by pre jej obyvateľov zabezpečovalo dostatok príjmov.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

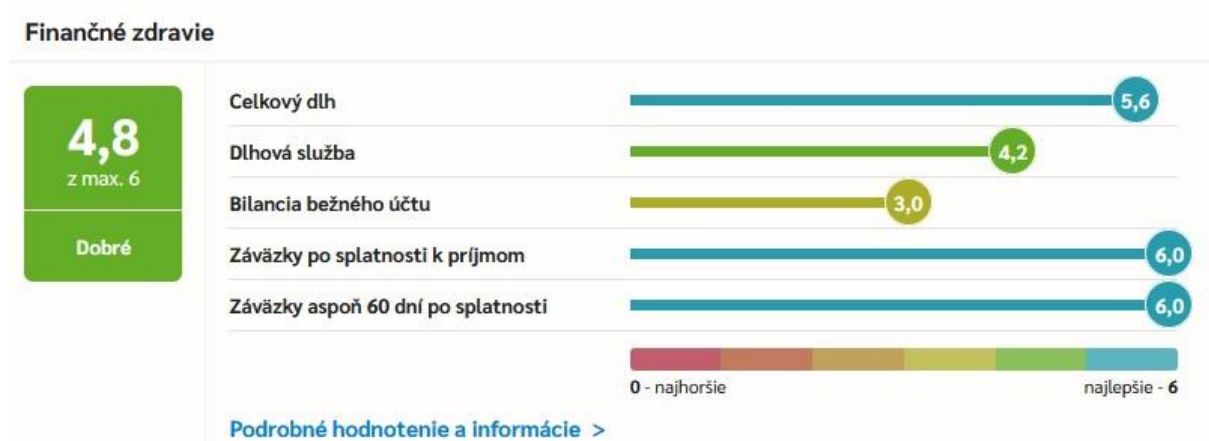
Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Ako ukazuje nasledujúci obrázok, obec Brezina má dobré finančné zdravie. Ide o hodnotenie spoločnosti INEKO, ktorá na základe rôznych kritérií vypočítava finančné zdravie jednotlivých slovenských samospráv. Obec Brezina získala 4,8 bodu zo 6 možných. Finančné zdravie samosprávy je za obdobie kalendárneho roku 2023 (novšie dáta zatiaľ k dispozícii nie sú).

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Brezina

Zdroj: www.hospodarenieobci.sk

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou (oblasť Bratislavy). Obec Brezina je teda od tohto ramena značne vzdialená.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre obec Brezina predstavujú mestá Trebišov (2a. skupina centier osídlenia) a Sečovce (4. skupina centier osídlenia).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyvázenej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice dvomi smermi – severoslovenským dopravným koridorom (cez Žilinu, Poprad a Prešov) a juhoslovenským dopravným koridorom (cez Nitru, Zvolen, Lučenec a Rožňavu). Obec Brezina teda na žiadnej časti tejto najvýznamnejšej osi neleží a z tohto dôvodu možno len ťažko očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v obci, stačilo by v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Brezina).

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Trebišov by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti

Trebišova smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Ďalším rozvojovým impulzom, ktorý by mohol prísť z vonkajšieho prostredia, je (najmä finančná) pomoc vlády pre najmenej rozvinuté okresy, poskytovaná v súlade so zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov (NRO). Jedným z týchto NRO je aj okres Trebišov. Podpora v rámci NRO má smerovať najmä na tvorbu nových pracovných miest. Hoci finančný balík, dostupný pre okres v rámci tejto podpory, nie je nejaký obrovský a teda neznamena nejaké výrazné investície, v prípade jeho vhodného využitia môže čiastočne prispieť k rozvoju okresu ako takého (a v rámci neho aj k rozvoju obce Brezina).

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpal Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V roku 2023 sa toto programové obdobie (z hľadiska financovania a ukončenia projektov) končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021-2027.

Schválená je už Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021-2027 a taktiež Operačný program Slovensko (SR už teda v novom období bude mať len jeden operačný program, čo je oproti minulému obdobiu 2014-2020 významná zmena). Riadiaci orgán OP Slovensko (ktorým je MIRRI SK) a sprostredkovateľské orgány tak môžu pripravovať výzvy na podávanie projektov.

Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (tzv. Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobenú pandémiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).

Obrázok 2: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027

▶ PROGRAM SLOVENSKO	12 593 734 933 EUR
▶ PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY	15 225 428 EUR
▶ PROGRAMY PRE OBLASŤ VNÚTORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ	103 625 941,98 EUR

PROGRAMY ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE:
904 756 054 EUR (nielen slovenská obálka)

▶ Interreg VI-A Slovensko - Česko	85 323 597 EUR
▶ Interreg VI-A Slovensko - Rakúsko	55 500 000 EUR
▶ Interreg VI-A Poľsko - Slovensko	129 839 952 EUR
▶ Interreg VI-A Maďarsko - Slovensko	129 000 000 EUR
▶ Interreg NEXT HU - SK - RO - UA	66 092 505 EUR
▶ Interreg Danube Region Programme 2021-2027	215 000 000 EUR
▶ Interreg Central Europe Programme	224 000 000 EUR

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Obrázok 3: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Členstvo obce v organizáciách

Obec Brezina je členom 5 združení, ktoré vznikli za rôznym účelom, majú rôzne ciele a prostredníctvom ktorých sa obec snaží uplatňovať a presadzovať svoje záujmy:

- „Združenie miest a obcí Slovenska“ (ZMOS) – organizácia zastupujúca záujmy samospráv na celoslovenskej úrovni;
- „Združenie miest a obcí regiónu Južného Zemplína“ – organizácia zastupujúca záujmy samospráv na regionálnej úrovni;
- „Regionálne vzdelávacie centrum Košice“ – združenie obcí, poskytujúce členským obciam poradenské, konzultačné a vzdelávacie služby;
- Miestna akčná skupina „MAS Roňava“ – verejno-súkromné partnerstvo rôznych organizácií (obcí, podnikov, podnikateľov, občianskych združení, neziskových organizácií a pod.), vytvorené za účelom zlepšovania kvality života v území združenia (územie obcí, ktoré sú členmi tohto združenia), posilnenia ekonomického prostredia, zhodnotenia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpory trvalo udržateľného rozvoja;
- „Mikroregión Roňava“ – združenie obcí, presadzujúce záujmy členských obcí.

Zmena klímy

Veľmi dôležitý faktor, ktorý bude čoraz viac ovplyvňovať rozvoj obce Brezina a ktorý je potrebné nutne riešiť, je zmena klímy (samozrejme, tento faktor nevplýva len na obec, ale pôsobí celosvetovo; v konečnom dôsledku však pôsobí aj lokálne – najčastejšie v podobe extrémnejších prejavov počasia ako sú horúčavy, povodne, suchá a pod.).

Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky. Svetové ekonomické fórum vo svojej Správe o globálnych rizikách (2018), v ktorej pravidelne vyhodnocuje 50 najväčších globálnych rizík z hľadiska ich účinku, pravdepodobnosti a vzájomných interakcií, zaradilo extrémne prejavy počasia, krízu z nedostatku vody, prírodné katastrofy a zlyhanie zmierňovania zmeny klímy a adaptácie medzi 5 najväčších rizík súčasnosti (MŽP, 2018).

Za obdobie rokov 1881 – 2017 sa na Slovensku pozoroval:

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,73 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar);
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere asi o 0,5 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3 %);
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1900 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej);
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m. takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast);
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje;
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce sa extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok 2003 a čiastočne aj 2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za ostatných 15 rokov došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými periódami relatívne teplého počasia s malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990 – 1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe Slovenska aj v rokoch 2015 a 2017.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znížia zraniteľnosť a umožnia adaptáciu človeka a ekosystémov s nižšími ekonomickými, environmentálnymi a sociálnymi nákladmi. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu (MŽP, 2018).

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 1 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Vojna na Ukrajine	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 2 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• žiadne problémy so záplavami v obci • dobrá kvalita miestnych komunikácií • pomerne rozsiahla sieť vybudovaných chodníkov • školy a školské zariadenia pre predprimárne a nižšie primárne vzdelávanie dostupné priamo v obci • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy v katastri obce • dobré finančné zdravie obce	• nižšia úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • stagnácia počtu obyvateľov • negatívny vývoj prirodzeného aj migračného pohybu obyvateľstva • nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva • starnutie obyvateľstva • vyššia miera nezamestnanosti • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa veku, vzdelania, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • slabšia kvalita domového a bytového fondu • nevybudovaná základná technická infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, ČOV) • nevýhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • slabá makropolohová atraktivita územia • málo rozvinutá miestna hospodárska základňa • nevýhodná poloha obce pomerne ďaleko od centier zamestnanosti (urbánnych centier) • veľmi slabé predpoklady rozvoja cestovného ruchu • (zatiaľ) nezrealizovaný projekt pozemkových úprav
Príležitosti	Ohrozenia
• zvýšenie úrovne vytriedenia odpadov • výstavba základnej technickej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia, ČOV) • realizácia projektu pozemkových úprav • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako aj iných zdrojov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)	• nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- podpora marginalizovaných rómskych komunít
- podpora cezhraničných kontaktov a ochota participovať na cezhraničnej spolupráci
- racionálne hospodárenie samosprávy
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov
- rozvoj poľnohospodárskej výroby

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, najčastejšie z dôvodu slabej ponuky pracovných miest (v porovnaní s mestami)
- nízky potenciál pre prilákanie investícií znamenajúcich tvorbu väčšieho počtu pracovných miest (napr. do priemyselnej výroby, veľkoskladov a logistiky a pod.) – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráram a nadradenej dopravnej infraštruktúry má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie takýchto investícií
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Brezina na roky 2025-2031 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a hlavný cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzeráť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Brezina:

Obec Brezina je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť hlavný cieľ rozvoja obce Brezina na roky 2025-2031. **Hlavným cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zdefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti**:

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období (2021-2027) nastávajú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Brezina** leží v Košickom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Dolný Zemplín: Trebišovsko**.

Obrázok 4: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) na území Košického kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027

Zdroj: Vstupná správa pre spracovanie PHSR Košického kraja

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. **Každý samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)**⁵, zadefinované Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHSR (resp. integrovanej územnej stratégie)⁶ definuje tzv. **Integrované investičné balíčky (resp. integrované projektové balíčky)**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy,

⁵ nazývané aj „mestská funkčná oblasť“

⁶ v prípade VÚC ide o PHSR (pričom IUS môže byť integrálnou súčasťou PHSR kraja alebo samostatnou stratégiou). V prípade území UMR podľa toho, či sa daný UMR rozhodol vypracovať si integrovanú územnú stratégiu vo forme spoločného programu rozvoja obcí na základe § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja alebo ako samostatnú stratégiu

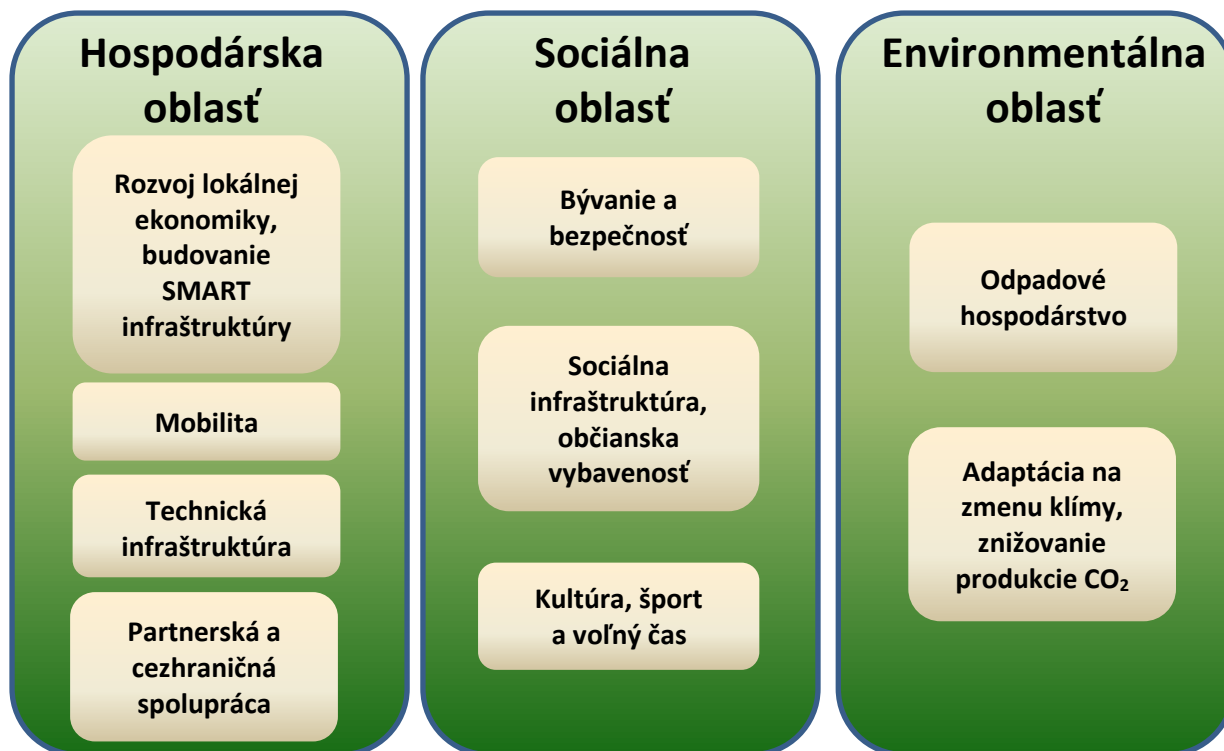

Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia** (IUI, angl. skratka ITI).

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Brezina stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia SMART riešení, skvalitňovanie verejných služieb), mobilita (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov), technická infraštruktúra (vybudovanie technickej vybavenosti obce – vodovod, kanalizácia, ČOV) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca z 3 rozvojových priorít: bývanie a bezpečnosť (podpora bývania v obci, výstavba nájomných bytov, prevencia kriminality), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a kultúra, šport a voľný čas (rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂ (realizácia zelených a modrých investícií, zvyšovanie biodiverzity, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení a projektových zámerov, bude obec naplňovať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 3 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia <i>„Obec Brezina je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Hlavný cieľ <i>„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	• Rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry • Mobilita • Technická infraštruktúra • Partnerská a cezhraničná spolupráca	• Bývanie a bezpečnosť • Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • Kultúra, šport a voľný čas	• Odpadové hospodárstvo • Adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania 2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality 2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity 3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE 3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Zdroj: vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projektové zámery na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a projektových zámerov. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projektové zámery, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia a projektové zámery podľa prioritných oblastí

V strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých konkrétnych projektových zámerov. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektových zámerov v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektových zámerov na území obce – pričom tieto projektové zámery svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projektové zámery, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Niektoré projektové zámery sú pritom „zložitejšie“ – budú si vyžadovať napr. spracovanie projektovej dokumentácie, inžinierske činnosti, zapojenie väčšieho počtu osôb do manažmentu takéhoto projektu a pod. Zároveň sú tu však uvedené aj také projektové zámery, ktoré predstavujú spravidla jednoduchšie „činnosti“ (nie je potrebné realizovať ich ako projekt; spravidla ide „jednoduchšie“, menej náročné činnosti). Všetky takéto zámery – či už „jednoduchšie“ alebo „zložitejšie“ – budeme v tejto aj ďalších kapitolách označovať pod rovnakým názvom „**projektový zámer**“.

Všetky projektové zámery, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných investičných balíkov**, zadefinovaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (**PHSR VÚC Košice**) alebo v integrovanej územnej stratégii SPR Dolný Zemplín: Trebišovsko (**IUS SPR Dolný Zemplín: Trebišovsko**); môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 4 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projektový zámer
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov

	Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód
1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.) Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov Proj. zámer 1.2.3: Obstaranie komunálnej techniky na údržbu verejných priestorov - nákup potrebnej techniky a vybavenia na údržbu verejných priestranstiev (napr. traktor, nakladač, kosačka, zametač, odhříňač snehu, fréza a pod.) Proj. zámer 1.2.4: Obstaranie spoločného územného plánu obcí Brezina, Byšta a Kazimír - zazmluvnenie odborne spôsobilej osoby a spracovateľa územného plánu - obstaranie územného plánu obce v súlade so zákonom o územnom plánovaní
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	Proj. zámer 1.3.1: Modernizácia miestnych komunikácií, vrátane vysporiadania pozemkov pod nimi - obnova poškodeného povrchu miestnych komunikácií - obstaranie pozemkov pod miestnymi komunikáciami do majetku obce Proj. zámer 1.3.2: Dostavba a modernizácia chodníkov po dobudovaní vodovodu a kanalizácie - vybudovanie chodníkov pre peších na miestach, kde to lokálne územno-technické pomery dovoľujú

	Proj. zámer 1.3.3: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry - vybudovanie samostatných, od komunikácií stavebne oddelených cyklistických chodníkov - osadenie altánkov, lavičiek, informačných tabúl, nabíjačiek na elektrické bicykle a pod. Proj. zámer 1.3.4: Vybudovanie parkoviska pri bowlingu - výstavba odstavnej parkovacej plochy Proj. zámer 1.3.5: Obnova rigolov popri miestnych komunikáciách - vyčistenie dna a koryta rigolov - vyčistenie priepustov - úprava brehov
1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	Proj. zámer 1.4.1: Výstavba vodovodu, kanalizácie a ČOV - osadenie vodovodného a kanalizačného potrubia v celej obci - pripojenie vodovodných vetiev na prírodný rad - pripojenie kanalizačných vetiev na ČOV Proj. zámer 1.4.2: Dobudovanie verejného osvetlenia v chýbajúcich častiach obce - osadenie stĺpov verejného osvetlenia s energeticky úsporným LED osvetlením - zapojenie SMART prvkov do manažmentu verejného osvetlenia Proj. zámer 1.4.3: Modernizácia obecného rozhlasu - výmena poškodených bodov obecného rozhlasu - výmena telekomunikačných rozvodov - zapojenie SMART prvkov do ovládania obecného rozhlasu
1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	Proj. zámer 1.5.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	Proj. zámer 2.1.1: Výstavba bytového domu s nájomnými bytmi (po dobudovaní kanalizácie) - vybudovanie nového bytového domu s 12 obecnými nájomnými bytmi

2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality	Proj. zámer 2.2.1: Rozšírenie kamerového systému - osadenie ďalších bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania v obci, príp. aj monitorovania bezpečnosti cestnej premávky Proj. zámer 2.2.2: Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave - osadenie rôznych dopravno-bezpečnostných zariadení a prvkov (napr. merače rýchlosti, spomaľovače rýchlosti, prechody pre chodcov, osvetlenie prechodov, nástupné ostrovčeky, zábradlia okolo exponovaných úsekov komunikácií a pod.)
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti	Proj. zámer 2.3.1: Výstavba prírodného amfiteátra v obci - vybudovanie amfiteátra s pódium, miestami na sedenie - osadenie mobiliáru, úprava zelene Proj. zámer 2.3.2: Revitalizácia pohrebiska, vrátane rozšírenia možností pochovávaní - obnova priestorov pohrebiska (zeleň, chodníky) - rozšírenie možností na pochovávanie (napr. vybudovaním kolumbária) Proj. zámer 2.3.3: Modernizácia dvora MŠ - obnova prístupovej komunikácie a chodníkov - obnova zelene
2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít	Proj. zámer 2.4.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce Proj. zámer 2.4.2: Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (napr. opatrovateľská služba, TSP a pod.) - zapájanie sa obce do projektov za účelom poskytovania sociálnych služieb priamo v obci
2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času	Proj. zámer 2.5.1: Výstavba workoutového ihriska - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu športových aktivít

	Proj. zámer 2.5.2: Vybudovanie detského ihriska - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu voľnočasových aktivít - osadenie preliezok, hojdačiek a ďalších prvkov na hranie detí, zriadenie inkluzívneho ihriska
2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života	Proj. zámer 2.6.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve, realizácia osvetových a vzdelávacích aktivít - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov - implementácia rôznych SMART prvkov za účelom kvalitatívneho zlepšenia nakladania s odpadmi - realizácia edukačných aktivít rôznej povahy pre miestnych obyvateľov a iných pôvodcov odpadu za účelom zlepšenia nakladania s odpadmi Proj. zámer 3.1.2: Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení - výstavba zberného dvora za účelom skvalitnenia nakladania s odpadmi v obci a zlepšovania možností na triedenie jednotlivých druhov odpadov - obstaranie príslušnej komunálnej techniky na prevádzku zberného dvora (traktor, nakladače, kontajnery a pod.) Proj. zámer 3.1.3: Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení - výstavba malej kompostárne (so spracovateľskou kapacitou do 100 ton ročne) s plánovaným zhodnocovaním biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (vrátane kuchynského odpadu) pochádzajúceho z Breziny (tzv. obecné kompostovisko) - obstaranie potrebných zariadení na prevádzkovanie malej kompostárne (napr. traktor, kontajnery, hygienizačná stanica, stroje a príslušenstvo pre nakladanie s BRKO a pod.)

3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity	Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov - výkon starostlivosti o verejnú zeleň - výsadba novej zelene (stromy, kríky, tráva, kvety a pod.) za účelom rozširovania zelených plôch v intraviláne obce Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí - v spolupráci rôznymi subjektmi realizácia rôznych ďalších adaptačných opatrení, ako napr. dažďová záhrada, hmyzí hotel, včelia záhrada, vodná fontána, zelené parkovisko a pod.
3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE	Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltických elektrární na obecných budovách - osadenie príslušnej techniky na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách - realizácia ďalších podporných krokov na využívanie OZE a AZE (napr. zatepľovanie budov, výmena kotlov a pod.) Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) - obstaranie vnútorného vybavenia Proj. zámer 3.3.4: Zvýšenie energetickej efektívnosti budovy ZŠ - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní Proj. zámer 3.3.5: Zvýšenie energetickej efektívnosti budovy Domu smútku - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - obstaranie vnútorného vybavenia

3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových a vodozadržných opatrení - realizácia celého komplexu vzájomne prepojených aktivít zameraných na elimináciu prípadných povodní, zadržiavanie vody krajine, zvyšovanie biodiverzity a pod.
--	--

Zdroj: Obecný úrad Brezina, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2025, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2028 a 2031.

Formulár 5 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2025	2028	2031
Hospodárska oblasť						
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov						
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	1	2
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb						
Výsledok	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	2	4
Výsledok	Obstaraná komunálna technika	OcÚ	súbor techniky a zariadení	0	1	1
Výsledok	Obstaraný územný plán	OcÚ	dokumentácia	0	0	1
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výsledok	Zrekonštr. miestne komunikácie	OcÚ	súbor objektov	0	0	1

Výsledok	Zrekonštr. chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Novo vybudované cyklistické chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Vybudovaná doplnková infraštruktúra pri cyklistických chodníkoch	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Vybudované parkovisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Obnovené rigoly	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výsledok	Vybudovaná vodovodná a kanalizačná sieť	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Vybudovaná ČOV	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Obyvatelia pripojení na vodovodnú a kanalizačnú sieť	OcÚ	počet	0	0	650
Výstup	Nové body verejného osvetlenia	OcÚ	počet	0	3	10
Výstup	Zrekonštr. obecný rozhlas	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	3	5
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						
Výsledok	Novo vybudované nájomné byty	OcÚ	počet	0	0	12
Opatrenie 2.2. - Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	6	16	16
Výsledok	Osadené / zrealizované dopravné-bezpečnostné prvky	OcÚ, Polícia	súbor aktivít a zariadení	0	1	1
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	20	40
Opatrenie 2.3. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výsledok	Vybudovaný prírodný amfiteáter	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Zrevitalizované pohrebisko	OcÚ	súbor objektov	0	1	1

Výsledok	Modernizovaný dvor MŠ	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Opatrenie 2.4. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	1	2
Výsledok	Poskytované soc. služby v obci	OcÚ	počet služieb	0	1	2
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výsledok	Vybudované workoutové ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Vybudované detské ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.6. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	5	6	7
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	1	2
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výsledok	Vybudovaný zberný dvor	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Obstaraná technika a zariadenia na zberný dvor	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Vybudovaná kompostáreň na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Obstaraná technika a zariadenia pre malú kompostáreň	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	32	50	60
Opatrenie 3.2. - Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity						
Výsledok	Revitalizovaná zeleň na verejných priestranstvách	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Realizované ďalšie adaptačné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie 3.3. - Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE						
Výstup	Osadené fotovoltické panely na obecných budovách	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Obnovená budova kultúrneho domu	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Obnovená budova ZŠ	OcÚ	objekt	0	0	1

Výsledok	Obnovená budova Domu smútku	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Nižšia spotreba energie v budovách	OcÚ	%	0	30	60
Opatrenie 3.4. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
Výsledok	Zrealizované protipovodňové a vodozádržné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad Brezina, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektových zámerov. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladanú (odhadovanú) výšku zdrojov na ich realizáciu.

Formulár 6 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projektový zámer	Odhadovaný termín realizácie	Financovanie (tis. eur)	Zodpovedný
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
PRIORITA: ROZVOJ LOKÁLNEJ EKONOMIKY, BUDOVANIE SMART INFRAŠTRUKTÚRY			
Opatrenie 1.1: Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	od 2025 priebežne	2,00	obec
Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	od 2025 priebežne	1,00	obec, firmy
Opatrenie 1.2: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb			
Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	od 2025 priebežne	3,00	obec, firmy
Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce	od 2025 priebežne	1,00	obec
Proj. zámer 1.2.3: Obstaranie komunálnej techniky na údržbu verejných priestorov	od 2025 priebežne	80,00	obec
Proj. zámer 1.2.4: Obstaranie spoločného územného plánu obcí Brezina, Byšta a Kazimír	2025-2028	15,00	obec, partneri
PRIORITA: MOBILITA			
Opatrenie 1.3: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Proj. zámer 1.3.1: Modernizácia miestnych komunikácií, vrátane vysporiadania pozemkov pod nimi	2025-2029	100,00	obec

Proj. zámer 1.3.2: Dostavba a modernizácia chodníkov po dobudovaní vodovodu a kanalizácie	2029-2031	60,00	obec
Proj. zámer 1.3.3: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2026-2029	400,00	obec, VÚC, partneri
Proj. zámer 1.3.4: Vybudovanie parkoviska pri bowlingu	2027	20,00	obec
Proj. zámer 1.3.5: Obnova rigolov popri miestnych komunikáciách	2028-2029	5,00	obec
PRIORITA: TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA			
Opatrenie 1.4: Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Proj. zámer 1.4.1: Výstavba vodovodu, kanalizácie a ČOV	2025-2031	3 500,00	obec, VVS, a.s.
Proj. zámer 1.4.2: Dobudovanie verejného osvetlenia v chýbajúcich častiach obce	2029-2030	10,00	obec
Proj. zámer 1.4.3: Modernizácia obecného rozhlasu	2025-2026	20,00	obec
PRIORITA: PARTNERSKÁ A CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA			
Opatrenie 1.5: Spolupráca s partnerskými obcami			
Proj. zámer 1.5.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	od 2025 priebežne	5,00	obec
SOCIÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: BÝVANIE A BEZPEČNOSŤ			
Opatrenie 2.1: Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Proj. zámer 2.1.1: Výstavba bytového domu s nájomnými bytmi (po dobudovaní kanalizácie)	2029-2031	1 000,00	obec
Opatrenie 2.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality			
Proj. zámer 2.2.1: Rozšírenie kamerového systému	2026-2027	15,00	obec
Proj. zámer 2.2.2: Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave	2025-2027	30,00	obec, ODI, VÚC
PRIORITA: SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA, OBČIANSKA VYBAVENOSŤ			
Opatrenie 2.3: Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
Proj. zámer 2.3.1: Výstavba prírodného amfiteátra v obci	2025-2026	100,00	obec
Proj. zámer 2.3.2: Revitalizácia pohrebiska, vrátane rozšírenia možností pochovávaní	2026-2028	25,00	obec
Proj. zámer 2.3.3: Modernizácia dvora MŠ	2027-2029	30,00	obec
Opatrenie 2.4: Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Proj. zámer 2.4.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	od 2025 priebežne	10,00	obec, UPSVaR
Proj. zámer 2.4.2: Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (napr. opatrovateľská služba, TSP a pod.)	2025-2031	100,00	obec

PRIORITA: KULTÚRA, ŠPORT A VOĽNÝ ČAS			
Opatrenie 2.5: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
Proj. zámer 2.5.1: Výstavba workoutového ihriska	2025-2027	10,00	obec
Proj. zámer 2.5.2: Vybudovanie detského ihriska	2026-2027	50,00	obec
Opatrenie 2.6: Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Proj. zámer 2.6.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies	od 2025 priebežne	30,00	obec
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO			
Opatrenie 3.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve, realizácia osvetových a vzdelávacích aktivít	2025-2031	10,00	obec, zberová spoločnosť
Proj. zámer 3.1.2: Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2027-2028	300,00	obec
Proj. zámer 3.1.3: Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2026-2027	200,00	obec
PRIORITA: ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY, ZNIŽOVANIE PRODUKCIE CO ₂			
Opatrenie 3.2: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity			
Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov	2025-2031	100,00	obec
Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí	2025-2031	50,00	obec
Opatrenie 3.3: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE			
Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltických elektrární na obecných budovách	2025-2028	100,00	obec
Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách	2025-2031	80,00	obec
Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	2025-2028	800,00	obec
Proj. zámer 3.3.4: Zvýšenie energetickej efektívnosti budovy ZŠ	2029-2030	200,00	obec
Proj. zámer 3.3.5: Zvýšenie energetickej efektívnosti budovy Domu smútku	2028-2029	250,00	obec
Opatrenie 3.4: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			
Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení	2025-2031	300,00	obec, štát

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektových zámerov si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto zámery uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projektové zámery bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Samospráva bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 7 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2025-2031		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2027	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2028	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2025-2031	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, projektových zámerov za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektových zámerov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektových zámeroch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektového zámeru. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektových zámerov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projektové zábery sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a projektových zámerov, uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB, ...),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny – AOTP...),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného PHSR je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 8 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok							Spolu (tis. €)
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	
Hospodárska	9,20	157,30	461,00	736,80	1 169,50	1 273,90	414,30	4 222,00
Sociálna	15,50	129,80	100,70	42,00	446,00	536,00	130,00	1 400,00
Environmentálna	8,00	159,70	784,30	949,00	282,00	195,00	12,00	2 390,00
SPOLU (tis. €)	32,70	446,80	1 346,00	1 727,80	1 897,50	2 004,90	556,30	8 012,00

Zdroj: vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektových zámerov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie k tomu-ktorému projektovému zámeru (ak relevantné) a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 9 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	3,00		2,00		1,00	3,00		
Opatrenie 1.2	99,00	68,00	18,00		13,00	99,00		
Opatrenie 1.3	585,00	431,00	51,00	35,00	63,00	580,00	5,00	
Opatrenie 1.4	3 530,00	2 018,00	1 350,00		157,00	3 525,00	5,00	
Opatrenie 1.5	5,00			2,00	3,00	5,00		
Opatrenie 2.1	1 000,00		950,00		50,00	1 000,00		
Opatrenie 2.2	45,00		14,00	20,00	11,00	45,00		
Opatrenie 2.3	155,00	135,50	13,00		6,50	155,00		
Opatrenie 2.4	110,00	85,00	18,00		7,00	110,00		
Opatrenie 2.5	60,00	29,00	15,00		6,00	50,00	10,00	
Opatrenie 2.6	30,00			5,00	25,00	30,00		
Opatrenie 3.1	510,00		475,00		30,00	505,00	5,00	
Opatrenie 3.2	150,00	127,50	15,00		7,50	150,00		
Opatrenie 3.3	1 430,00	1 245,50	123,00		61,50	1 430,00		
Opatrenie 3.4	300,00	255,00	30,00		15,00	300,00		
SPOLU	8 012,00	4 394,50	3 074,00	62,00	456,50	7 987,00	25,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektových zámerov je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia a projektové zábery PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektových zámerov.

Formulár 10 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektového zámeru	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projekt. zámeru	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF + Plán obnovy) celkom				
					a=b+e+f+g+h	b=c+d	c	d	e	f	g	h
I. Hospodárska oblasť					4 222,00 €	4 212,00 €	1 713,00 €	2 499,00 €	10,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2025-2031	2,00 €	2,00 €	2,00 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2025-2031	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2025-2031	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2025-2031	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
	1.2.3 Obstaranie komunálnej techniky na údržbu verejných priestorov		kvalitná starostlivosť o verejné priestory	2025-2031	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				

	1.2.4 Obstaranie spoločného územného plánu obcí Brezina, Byšta a Kazimír		kvalitné východiskové legislatívne podmienky pre rozvoj obce	2025-2028	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
Opat. 1.3	1.3.1 Modernizácia miestnych komunikácií, vrátane vysporiadania pozemkov pod nimi	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k domom a bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2025-2029	100,00 €	100,00 €	60,00 €	40,00 €				
	1.3.2 Dostavba a modernizácia chodníkov po dobudovaní vodovodu a kanalizácie	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2029-2031	60,00 €	60,00 €	9,00 €	51,00 €				
	1.3.3 Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2112 - Miestne komunikácie	vyšší počet turistov v obci; lepšie zdravie obyvateľov	2026-2029	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
	1.3.4 Vybudovanie parkoviska pri bowlingu	2112 - Miestne komunikácie	dostatočná kapacita parkovacích miest	2027	20,00 €	15,00 €	15,00 €		5,00 €			
	1.3.5 Obnova rigolov popri miestnych komunikáciách	2112 - Miestne komunikácie	kvalitné odvádzanie dažďových vôd	2028-2029	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
Opat. 1.4	1.4.1 Výstavba vodovodu, kanalizácie a ČOV	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	novovo vybudovaná a kanalizačná sieť v obci, vrátane ČOV; čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2025-2031	3 500,00 €	3 500,00 €	1 500,00 €	2 000,00 €				
	1.4.2 Dobudovanie verejného osvetlenia v chýbajúcich častiach obce	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	nižšia spotreba energie na verejné osvetlenie	2029-2030	10,00 €	5,00 €	5,00 €		5,00 €			

	1.4.3 Modernizácia obecného rozhlasu	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	kvalitný komunikačný kanál medzi samosprávou a obyvateľmi	2025-2026	20,00 €	20,00 €	20,00 €					
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		2 podporené partnerské projekty	2025-2031	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
II. Sociálna oblasť					1 400,00 €	1 390,00 €	1 140,50 €	249,50 €	10,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 2.1	2.1.1 Výstavba bytového domu s nájomnými bytmi (po dobudovaní kanalizácie)	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	12 nových nájomných bytov	2029-2031	1 000,00 €	1 000,00 €	1 000,00 €					
Opat. 2.2	2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	10 nových kamier; vyššia bezpečnosť obyvateľov, lepšia ochrana majetku	2026-2027	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
	2.2.2 Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave		vyššia bezpečnosť obyvateľov	2025-2027	30,00 €	30,00 €	30,00 €					
Opat. 2.3	2.3.1 Výstavba prírodného amfiteátra v obci	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	kvalitná občianska vybavenosť	2025-2026	100,00 €	100,00 €		100,00 €				
	2.3.2 Revitalizácia pohrebiska, vrátane rozšírenia možností pochovávaní	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	dôstojné podmienky posledného odpočinku	2026-2028	25,00 €	25,00 €	15,00 €	10,00 €				
	2.3.3 Modernizácia dvora MŠ	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	kvalitné priestory MŠ	2027-2029	30,00 €	30,00 €	4,50 €	25,50 €				
Opat. 2.4	2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		2 zamestnané osoby	2025-2031	10,00 €	10,00 €	10,00 €					

	2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (napr. opatrovateľská služba, TSP a pod.)		2 podporované sociálne služby	2025-2031	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
Opat. 2.5	2.5.1 Výstavba workoutového ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2025-2027	10,00 €	10,00 €	1,00 €	9,00 €				
	2.5.2 Vybudovanie detského ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca voľnočasové aktivity	2026-2027	50,00 €	40,00 €	20,00 €	20,00 €	10,00 €			
Opat. 2.6	2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2025-2031	30,00 €	30,00 €	30,00 €					
III. Environmentálna oblasť					2 390,00 €	2 385,00 €	757,00 €	1 628,00 €	5,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve, realizácia osvetových a vzdelávacích aktivít		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2025-2031	10,00 €	5,00 €	5,00 €		5,00 €			
	3.1.2 Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2027-2028	300,00 €	300,00 €	300,00 €					
	3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2421 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov; nižší objem BRKO ukladaných na skládky odpadov	2026-2027	200,00 €	200,00 €	200,00 €					

Opat. 3.2	3.2.1 Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov		kvalitnejšia zeleň	2025-2031	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
	3.2.2 Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí		realizované dodatočné adaptačné opatrenia	2025-2031	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				
Opat. 3.3	3.3.1 Výstavba fotovoltických elektrární na obecných budovách		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2025-2028	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
	3.3.2 Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2025-2031	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				
	3.3.3 Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	kvalitné priestory pre organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí	2025-2028	800,00 €	800,00 €	120,00 €	680,00 €				
	3.3.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti budovy ZŠ	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	nízke náklady na prevádzku budovy	2029-2030	200,00 €	200,00 €		200,00 €				
	3.3.5 Zvýšenie energetickej efektívnosti budovy Domu smútku	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	nízke náklady na prevádzku budovy	2028-2029	250,00 €	250,00 €	37,50 €	212,50 €				

Opat. 3.4	3.4.1 Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení	2152 - Priehrady	žiadne škody na životoch a majetku v dôsledku povodní	2025-2031	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
Celkom					8 012,00 €	7 987,00 €	3 610,50 €	4 376,50 €	25,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: Obecný úrad Brezina, vlastné spracovanie

Systém hodnotenia a zaradovania projektových zámerov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri ich výbere bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projektové zábery, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projektové zábery, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projektové zábery s oporou vo VZN obce, projektové zábery Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projektové zábery s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projektové zábery s ukončeným procesom verejného obstarávania), projektové zábery, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projektové zábery, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projektové zábery, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projektové zábery nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 11 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projektové zábery
1	Najvyššia	a) projektové zábery vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projektové zábery riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.2.4; 1.4.1; 3.1.1; 3.3.5;
2	Vysoká	a) projektové zábery s oporou vo VZN obce b) projektové zábery s právoplatným stavebným povolením c) projektové zábery MAS d) projektové zábery OOCR e) projektové zábery miestnych rozvojových organizácií f) projektové zábery s vysokou podporou obyvateľov g) projektové zábery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zábery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.2.3; 1.3.1; 1.3.4; 1.4.3; 2.2.1; 2.2.2; 2.3.1; 2.3.2; 2.3.3; 2.5.1; 2.5.2; 2.6.1; 3.1.3; 3.2.1; 3.2.2; 3.3.1; 3.3.2; 3.3.3; 3.4.1;
3	Stredná	projektové zábery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zábery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.3.2; 1.3.3; 1.3.5; 1.4.2; 1.5.1; 2.1.1; 2.4.1; 2.4.2; 3.1.2; 3.3.4;
4	Nízka	projektové zábery v štádiu zámerov / úvah	1.1.1;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Formulár 12 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Brezina na roky 2025-2031 <u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.
Spracovanie	<u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný na jar 2025. <u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania. <u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov. <u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk <u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce.
Prerokovanie	<u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u> 19.04.2025.
Schválenie	<u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Brezina na roky 2025-2031“.

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

PHSR Košického samosprávneho kraja 2022-2030

MŽP (2018): *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk

datacube.statistics.sk

datacube.statistics.sk/SODB/

<http://cp.atlas.sk>

<http://envirozataze.enviroportal.sk>

<http://uzemia.enviroportal.sk>

<https://gis.nlc.sk.org/islhp/#lesnictvo>

statdat.statistics.sk

www.beiss.sk

www.cdb.sk

www.ives.minv.sk/heraldreg

www.maps.google.com

www.minv.sk

www.orsr.sk

www.pamiatky.sk

www.registeruz.sk

www.scitanie.sk

www.statistics.sk

www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	MŽP	Ministerstvo životného prostredia
AZE	Alternatívne zdroje energie	NFP	Nenávratný finančný príspevok
b.j.	Bytové jednotky	NN	Nízke napätie
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	NPR	Národná prírodná rezervácia
CDB	Cestná databanka	OcÚ	Obecný úrad
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	o. i.	Okrem iného
CR	Cestovný ruch	OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
ČOV	Čistička odpadových vôd	OZE	Obnoviteľné zdroje energie
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PA	Povodňová aktivita
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PP	Prírodná pamiatka
EIB	Európska investičná banka	PR	Prírodná rezervácia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KSK	Košický samosprávny kraj	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MAS	Miestna akčná skupina	TTP	Trvalé trávne porasty
MOK	Maloobjemový kontajner	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MRK	Marginalizované rómske komunity	VÚC	Vyšší územný celok
MSP	Malí a strední podnikatelia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapy

Mapa 1: Poloha obce Brezina - širšie vzťahy	3
Mapa 2: Poloha obce Brezina voči susediacim obciam	4

Tabuľky

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	9
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát	10
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva	13
Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva	16
Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín	17
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	17
Tabuľka 7: Rómske obyvateľstvo v obci Brezina podľa Atlasov rómskych komunít	17
Tabuľka 8: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania	18
Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci	19
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024	20
Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2024)	22
Tabuľka 12: Počet domov podľa typu domu	23
Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	23
Tabuľka 14: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	23
Tabuľka 15: Byty podľa obytných miestností	24
Tabuľka 16: Domy podľa obdobia výstavby	24
Tabuľka 17: Vybavenie technickou infraštruktúrou	25
Tabuľka 18: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2025)	25
Tabuľka 19: Infraštruktúra kultúry a športu	26
Tabuľka 20: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správných služieb	27
Tabuľka 21: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2023; v ha)	28

Grafy

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Brezina	13
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024	14
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024	15
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024	15
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2024	16
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	18
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2015-2024 (k 31.12.)	20
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2024	21
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2024	22

Obrázky

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Brezina	30
Obrázok 2: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027	33
Obrázok 3: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027	33

Obrázok 4: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) na území Košického kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027 41

Formuláre

Formulár 1 (A8): STEEP analýza	35
Formulár 2 (A10): SWOT analýza.....	36
Formulár 3 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	44
Formulár 4 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí.....	46
Formulár 5 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR.....	53
Formulár 6 (R1): Akčný plán	58
Formulár 7 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	62
Formulár 8 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	64
Formulár 9 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	65
Formulár 10 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	66
Formulár 11 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov	72
Formulár 12 (Z1): Schválenie PHSR	73